

Napiórkowska-Baryła, Agnieszka / Witkowska-Dąbrowska, Mirosława

---

Rola spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na podstawie wybranych oddziałów Kasy Stefczyka w woj. warmińsko-mazurskim

---

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 26, 115-125

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Agnieszka Napiórkowska-Baryła*,
Mirosława Witkowska-Dąbrowska*

ROLA SPÓŁDZIELCZYCH KAS OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWYCH NA PODSTAWIE WYBRANYCH ODDZIAŁÓW KASY STEFCZYKA W WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIM

THE ROLE OF COOPERATIVE SAVINGS AND CREDIT UNIONS: A CASE STUDY OF SELECTED STEFCZYK CUS (KASY STEFCZYKA) IN THE PROVINCE OF WARMIA AND MAZURY

W ramach politycznych i społeczno-gospodarczych przemian dokonanych w Polsce po 1989 roku możliwy stał się powrót do idei samopomocy finansowej i uruchomienie na gruncie prawa spółdzielczego nowego typu spółdzielni – spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Oprócz ustawy Prawo spółdzielcze¹, najważniejszym aktem prawnym, na którego podstawie funkcjonują kasy, jest ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych². Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK-i) świadczą usługi pod wieloma względami podobne do bankowych. Jednak ich model działania jest zupełnie inny. Są instytucją kredytu wzajemnego. Zakładane są przez osoby fizyczne, które następnie stają się członkami. W świetle prawa spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe są spółdzielniami finansowymi, z ich usług mogą korzystać wyłącznie członkowie, czyli udziałowcy. Kasy, nie będąc bankami, nie podlegają przepisom prawa bankowego, ale ze względu na bezpieczeństwo udziałowców podlegają nadzorowi bankowemu realizowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego. Instytucją, która zrzesza, reprezentuje oraz nadzoruje wszystkie kasy, jest Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa. Pełni także funkcję instytucji refinansowej i pomocowej. SKOK-i oferują usługi nie tylko w zakresie pożyczek, ale ich działalność jest znacznie szersza i obejmuje także ubezpieczenia, fundusze inwestycyjne oraz działalność charytatywną, która wśród innych instytucji finansowych jest raczej rzadkością.

---

* dr inż., Katedra Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

¹ Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r., Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.).

² Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r., Nr 1, poz. 2 z późn. zm.).

Przedmiotem badań była działalność spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem największej – Kasy Stefczyka.

Historia spółdzielni finansowych

Od najdawniejszych czasów ludzie wspólnie usiłowali zaradzić trudnym sytuacjom życiowym, dlatego współdziałanie stanowiło cechę rozwoju społeczeństwa i było niezbędnym warunkiem jego istnienia i rozwoju. Pierwsze organizacje służące samoobronie przed lichwą i stosujące zasadę samopomocy finansowej istniały już w średniowieczu. Nosiły nazwę gildii kupieckich, banków pobożnych czy kas wdowich. Później nazywały się fundacjami taniego kredytu bądź towarzystwami wzajemnego ratowania się w nieszczęściach³. Za właściwy początek nowoczesnej spółdzielczości uważa się zorganizowanie w 1844 roku przez robotników w Rochdale w Wielkiej Brytanii spółdzielni o nazwie Stowarzyszenie Sprawiedliwych Pionierów. Idea tej organizacji była nośna, gdyż opierała się na dawaniu korzyści materialnych oraz poprawie warunków społecznych i domowych członków zrzeszenia⁴.

Światowa ekspansja spółdzielni kredytowych zainicjowana została w Niemczech w połowie XIX w. Za pionierów dwóch odrębnych systemów spółdzielczości uznawani są Herman Schulze i Wilhelm Raiffeisen⁵. W 1850 roku Schulze założył bank ludowy w Delitzsch. Jego program silnie podkreślał ekonomiczne wzmocnienie prywatnej, drobnej wytwórczości i opierał się na krótkoterminowym kredycie wekslowym przystosowanym do potrzeb rzemieślników, kupców i drobnych wytwórców miejskich. Raiffeisen uważał spółdzielnie kredytowe za jeden z etapów na drodze do zorganizowania życia we wspólnotach rolnych. W celu ratowania miejscowych chłopów przed lichwą założył w 1862 roku pierwszą w historii kasę oszczędnościowo-pożyczkową, której zasady zdobyły sobie popularność w wielu krajach⁶.

Za prekursora spółdzielczości w Polsce uznawany jest Stanisław Staszic, który w 1816 roku założył Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie w celu „udoskonalenia rolnictwa i przemysłu oraz wspólnego ratowania się w nieszczęściach” – jak pisał w ułożonym przez siebie statucie. Ruch spółdzielczy traktowano w poszczególnych zaborach jako główną formę pobudzania inicjatywy i rozwoju polskiej drobnej wytwórczości oraz jako ważny czynnik walki gospodarczej o zachowanie bytu narodowego. Na terenach zaboru pruskiego powstawały spółdzielnie kredytowe Mieczysława Łyskowskiego i Maksymiliana Jackowskiego oraz banki ludowe pod patronatem ks. Augustyna Szamarzewskiego i ks. Piotra Wawrzyniaka. Natomiast na terenie zaboru austriackiego zaczęły powstawać kasy Stefczyka, nazwane tak od nazwiska ich założyciela i patrona⁷. Zapoznawszy się w Niemczech z organizacją i funkcjonowaniem spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych typu Raiffeisena, Franciszek Stefczyk zaczął szerzyć ich idee wśród ludności wiejskiej. W 1890 roku w Czernichowie założona została pierwsza na ziemiach polskich Spółkowa Kasa Oszczędności i Pożyczek. W kolejnych latach następował dynamiczny rozwój kas – „stefczykówek”. Niezbędne

---

³ www.skok.pl/ 20.04.2010 r.

⁴ M. Bryx, *Finansowanie inwestycji mieszkaniowych*, Poltext, Warszawa, 2002, s. 59.

⁵ M. Golec, *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe na rynku usług finansowych w Polsce*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Poznań 2004, s. 27–29.

⁶ M. Doskocz, *Raiffeisen, Stefczyk, Kampelik*, SKEF, Warszawa 2006, s. 50–61.

⁷ M. Doskocz, op. cit., s. 50–61.

stało się utworzenie nadrzędnej instytucji, którą powołano w 1909 roku – Centralną Kasę Spółek Rolniczych we Lwowie. Jej dyrektorem został Stefczyk. W 1914 roku istniały w Galicji 1334 kasy Stefczyka. W latach dwudziestych zaczęły rozprzestrzeniać się poza Galicję. W 1937 roku w całym kraju było 2771 kas Stefczyka, co stanowiło 70% ogólnej liczby spółdzielni kredytowych⁸.

Okres II wojny światowej i lata powojenne to regres w rozwoju kas spółdzielczych z powodów gospodarczych i polityczno-ustrojowych. Przyjęte przed wojną zasady organizacji i funkcjonowania spółdzielni odrodziły się po 1989 roku. Początek działalności kas w tym okresie datuje się na 1992 rok. Przesłanką reaktywacji spółdzielczości kredytowej była postępująca wraz z rozwojem kapitalizmu koncentracja kapitału, która prowadziła do pogorszenia sytuacji ekonomicznej drobnych przedsiębiorców czy rolników niebędących w stanie konkurować na rynku z silnymi organizacjami⁹. Rozwój kas wymusił stworzenie regulacji prawnych w tym zakresie, co zostało uczynione po wprowadzeniu ustawy z dnia 14 grudnia 1995 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Najprężniej rozwijającą się SKOK jest Kasa Stefczyka, zrzeszająca siedem kas z całej Polski. Do Kasy Stefczyka należy 820 tys. członków, którzy są obsługiwani przez 390 oddziałów w Polsce. Na terenie woj. warmińsko-mazurskiego liczba członków Kasy Stefczyka waha się w granicach 30 tys., zorganizowanych w dziewięciu oddziałach.

Cel i metoda badań

Działalność spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w Polsce nie była dotychczas przedmiotem szerokiego zainteresowania badaczy. W literaturze kładzie się nacisk przede wszystkim na ich dynamiczny rozwój i rosnącą w stosunku do banków konkurencję (m.in. A. Makosz, E. Durjasz)¹⁰. Dlatego celem badań było określenie pozycji spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na rynku usług finansowych w opinii członków Kasy Stefczyka w wybranych oddziałach województwa warmińsko-mazurskiego.

Do realizacji celu wykorzystana została metoda zwiadu badawczego, której funkcją jest zdobycie wstępnej wiedzy o zbiorowości lub zjawisku, mogące dostarczyć założeń do dalszych pytań i badań¹¹. Pilotażowe badania ankietowe przeprowadzono w lutym 2010 roku w sześciu oddziałach Kasy Stefczyka w woj. warmińsko-mazurskim: w trzech oddziałach w Olsztynie (przy ul. Dąbrowszczaków, Wilczyńskiego, Pieniężnego), w Giżycku, Kętrzynie i Mrągowie. Badaniem objętych zostało 140 respondentów – członków Kasy Stefczyka. Układ informacji w kwestionariuszu ankietowym umożliwił zebranie informacji dotyczących m.in.:

- charakterystyki klientów Kasy Stefczyka (pod względem płci, wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, poziomu dochodów);

⁸ www.skokstefczyka.pl/, 20.04 2010 r.

⁹ E. Gostomski, *Spółdzielcze wartości*, „Gazeta Bankowa” 2009, nr 16, s. 51–54.

¹⁰ A. Makosz, *SKOK-i jak banki*, „Gazeta Prawna” 2008, nr 84; E. Durjasz, *Świat docenił polskie SKOK-i*, „Gazeta Bankowa” 2009, nr 31, s. 11–13.

¹¹ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, s. 59.

- motywów wyboru Kasy Stefczyka jako podstawowej instytucji finansowej;
- wskazania obszarów działalności, które zdaniem członków Kasy Stefczyka wymagają poprawy i są barierą w realizacji przyjętej strategii rozwoju;
- opinii klientów na temat bieżącej i przyszłej działalności.

Zebrane dane zostały zweryfikowane przede wszystkim pod kątem występowania sprzeczności i niezgodności, niekompletnych i niejasnych odpowiedzi oraz braku odpowiedzi. Po zweryfikowaniu do analizy przyjęto 133 kwestionariusze. Zredukowane dane zostały zliczone i pogrupowane z wykorzystaniem programu Excel. Pogrupowane dane zostały przedstawione na rysunkach, co umożliwiło charakterystykę i analizę badanego zjawiska.

Wyniki badań

Tempo i kierunek rozwoju pozabankowych instytucji finansowych, którymi są spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, w dużej mierze są uzależnione od zachowań i postaw społeczeństwa wobec oferty finansowej tych instytucji oraz roli, jaką sektor spółdzielczy odgrywa w zaspokajaniu potrzeb finansowych konsumentów. Poznanie postaw i zachowań konsumentów na rynku finansowym jest niezbędne do określenia mechanizmów, które kształtują decyzje i preferencje wobec istniejącej oferty. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest rosnąca konkurencja, która sprawia, że coraz trudniejsze jest zarówno pozyskanie klienta, jak też „utrzymanie” go w dłuższym okresie. Nowe możliwości zaspokajania przez konsumentów tych samych potrzeb powodują ponadto, iż podmioty poszczególnych subrynków finansowych (bankowego, ubezpieczeniowego, kapitałowego) zaczynają rywalizować pomiędzy sobą o tych samych klientów, realizujących te same potrzeby. W takiej sytuacji zrozumienie mechanizmów kształtujących zachowania i wybory konsumentów może być jednym z kluczowych czynników wpływających na rynkową pozycję i sukces danej firmy. Dlatego „orientowanie na klienta”, a więc podejmowanie działań mających na celu jak najlepsze poznanie i zaspokojenie jego potrzeb, staje się coraz ważniejszym elementem strategii podmiotów działających na rynku finansowym. Stąd tak istotne z punktu widzenia działalności kas spółdzielczych jest zbadanie zachowań i postaw konsumentów na rynku finansowym.

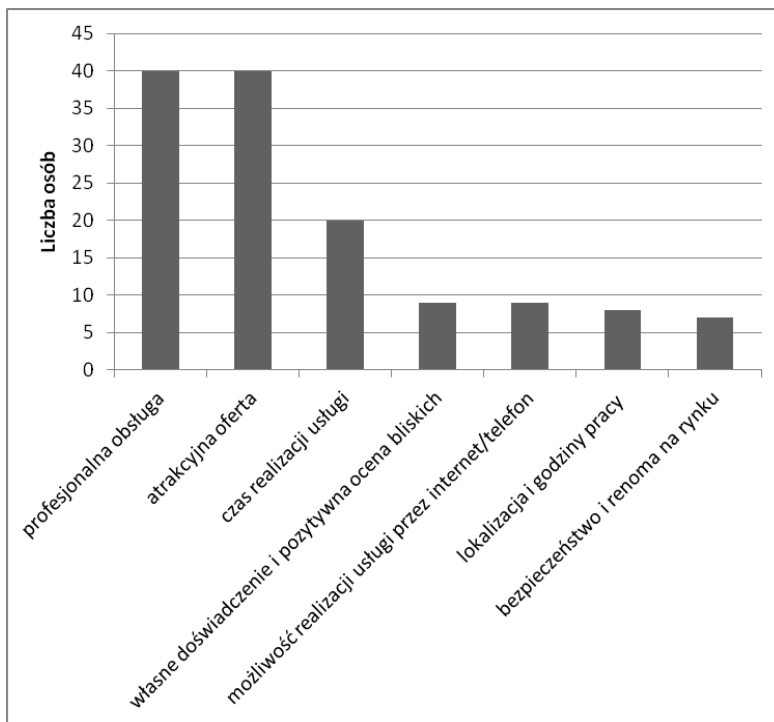
Analizę zachowań i decyzji podejmowanych przez członków Kasy Stefczyka poprzedzono charakterystyką grupy, do której skierowana została ankieta. Z badań wynika, że przeciętny członek Kasy Stefczyka to mężczyzna w wieku 50–64 lata ze średnim wykształceniem, pracujący, z pensją nieprzekraczającą 2000 zł.

Preferencje klientów w zakresie wyboru instytucji finansowej

W przypadku usług finansowych jednym z najważniejszych czynników warunkujących rynkowy sukces jest dopasowanie oferty do potrzeb klientów. Klienci, dokonując wyboru instytucji finansowej, biorą pod uwagę szereg czynników mających wpływ na atrakcyjność oferty na rynku. Aby poznać wagę poszczególnych czynników, poproszono respondentów o wskazanie, jak ważne są dla nich w momencie podejmowania decyzji o wyborze instytucji finansowej: czas realizacji usługi, atrakcyjna oferta, fachowa obsługa, bezpieczeństwo i renoma, lokalizacja i godziny pracy oddziału, moż-

liwość realizacji zleceń przez Internet, a także osobiste doświadczenia i ocena znajomych. Wyniki przedstawiono na rys. 1.

Rysunek 1. Czynniki brane pod uwagę przy wyborze instytucji finansowej

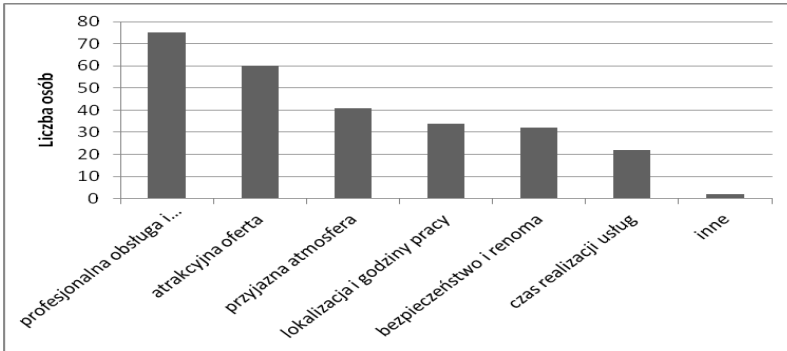

Źródło: opracowanie na podstawie: M. Goj, Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe i ich miejsce w polskim systemie finansowym, praca magisterska, UWM, Olsztyn 2010, s. 62–72.

Jak wynika z danych na rys. 1, trzema najistotniejszymi czynnikami wskazywanymi przez klientów jako najbardziej znaczące przy wyborze instytucji finansowej okazały się: fachowa obsługa i doradztwo (40 osób), atrakcyjna oferta (40 osób) oraz czas realizacji usługi (16 osób). Mniej istotne dla klientów okazały się takie czynniki jak: własne doświadczenie i ocena bliskich, możliwość realizacji usługi przez Internet i lokalizacja placówki.

Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, mimo że zgodnie z prawem prowadzą działalność niezarobkową, to z powodzeniem konkurują z bankami. W ofercie Kasy Stefczyka znajduje się większość produktów bankowych, jak również ubezpieczeniowych i inwestycyjnych. Na podstawie badania ankietowego ustalono, co zdaniem respondentów powoduje wzrost zainteresowania usługami Kasy Stefczyka (rys. 2).

Rysunek 2. Czynniki powodujące wzrost zainteresowania usługami Kasy Stefczyka

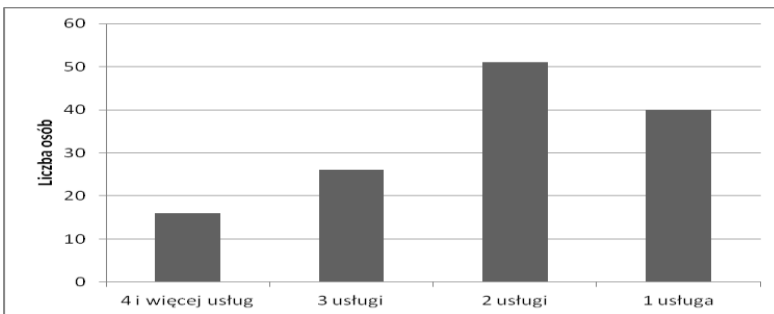
Źródło: opracowanie na podstawie: M. Goj, *op. cit.*, s. 62–72.

Wśród wymienionych czynników mających wpływ na atrakcyjność usług Kasy Stefczyka ankietowani najczęściej wskazywali: fachową obsługę i doradztwo (75 osób), atrakcyjną ofertę usług (60 osób), a także przyjazną atmosferę w oddziałach (41 osób).

Znajomość oferty Kasy Stefczyka

Znajomość oferty to pochodna tego, jaką wiedzę posiadają klienci o poszczególnych produktach świadczonych przez instytucje lub podmioty oraz tego, w jaki sposób sami oceniają stan swojej wiedzy. W celu weryfikacji tego zagadnienia poproszono respondentów o udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy czują się wystarczająco poinformowani o usługach będących w ofercie Kasy Stefczyka. Ankietowani udzielili następujących odpowiedzi: tak – 73 ankietowanych (55%), raczej tak – 50 osób (38%), nie wiem – 5 osób (3,5%), raczej nie znam i nie znam – 5 osób (3,5%). Stopień zainteresowania ofertą danej instytucji finansowej zależy od indywidualnych potrzeb każdego klienta, natomiast korzystanie z większej liczby produktów finansowych wpływa na wzrost wiedzy klientów w tym zakresie. Na rys. 3 przedstawiono dane dotyczące liczby usług, z jakich korzystają członkowie Kasy Stefczyka.

Rysunek 3. Usługi, z których korzystają klienci Kasy Stefczyka

Źródło: opracowanie na podstawie: M. Goj, *op. cit.*, s. 62–72.

Mimo że z badań wynika, iż klienci dobrze znają ofertę Kasy Stefczyka, to niewielu z nich korzysta z pakietu usług (kredyty, depozyty, rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, karta płatnicza, karta debetowa, ubezpieczenia majątkowe, osobowe, na życie). Tylko 16 osób korzystało z więcej niż czterech produktów. Największą grupę stanowiły osoby korzystające z dwóch usług.

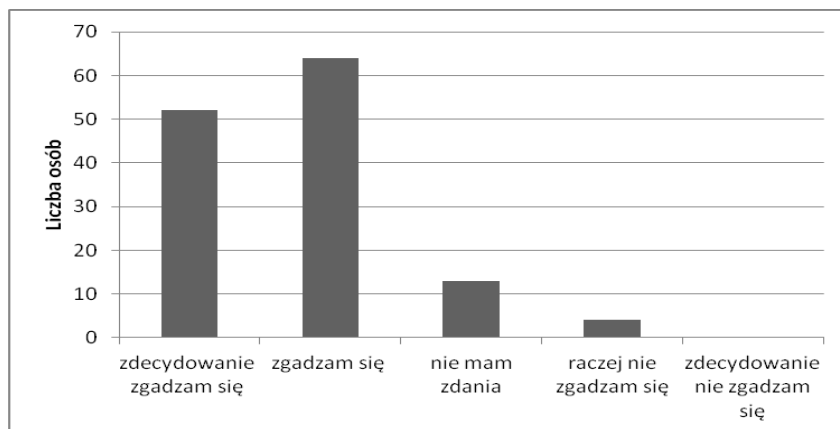
Satysfakcja i lojalność klientów wobec Kasy Stefczyka

Zadowolenie i wynikająca z niego lojalność klientów wobec danej instytucji sprzyja postrzeganiu jej jako tej, której można zaufać, oraz tej, w której można zaspokoić większość potrzeb finansowych. Dlatego też lojalność klientów znaczy bardzo wiele dla kierunku i tempa rozwoju instytucji finansowych, w tym także spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Aby móc skorzystać z usług kas spółdzielczych, konieczne jest bycie ich członkiem, co wiąże się z wpłaceniem wpisowego i udziału. Taka forma może stanowić dla klientów pewien rodzaj „przywiązania” i powodować, że ze względu na poniesione koszty opłat członkowskich klientowi będzie trudniej zrezygnować z usług danej kasy.

W badanej grupie osób największy udział stanowili członkowie Kasy Stefczyka ze stażem członkowskim powyżej dwóch lat (49%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby korzystające z kasy krócej niż rok (21%). Pozostali respondenci przynależeli do Kasy Stefczyka od 1–2 lat. Można stwierdzić, że klienci Kasy Stefczyka to klienci lojalni, a w związku z tym zadowoleni ze świadczonych usług. Na pytanie o poziom zadowolenia 60% odpowiedziało, że są zadowoleni, osób bardzo zadowolonych było o połowę mniej (30%). Zdania na ten temat nie miało 7% osób, a 3% stanowiły osoby niezadowolone lub bardzo niezadowolone.

Poziom satysfakcji i zadowolenia jest kluczowy dla funkcjonowania instytucji finansowej z prostego powodu – w przyszłości zadowolony klient poleci usługi innym osobom. Chęć i skłonność polecenia Kasy Stefczyka innym osobom przedstawiono na rys. 4.

Rysunek 4. Skłonność do polecenia usług Kasy Stefczyka innym osobom

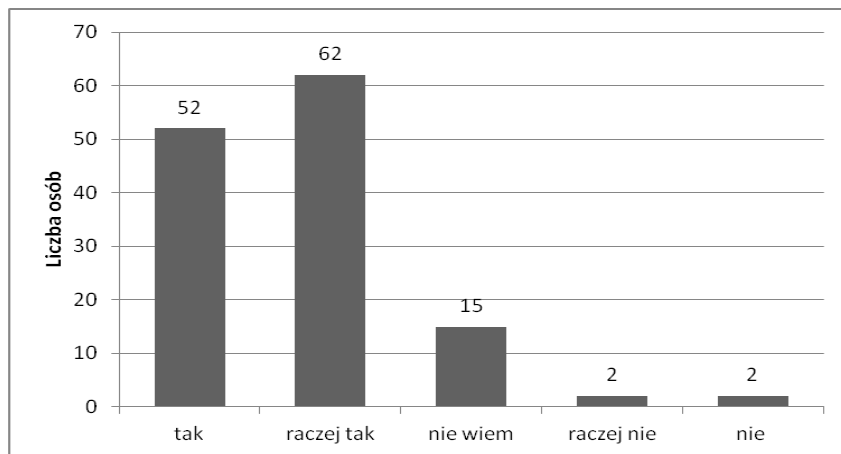
Źródło: opracowanie na podstawie: M. Goj, *op. cit.*, s. 62–72.

64 osoby zgodziły się, że poleciłyby Kasę Stefczyka rodzinie i znajomym, 52 osoby były tego zdecydowanie pewne, 4 osoby raczej nie poleciłyby oferty kasy innym osobom, a 13 respondentów nie miało zdania na ten temat.

Jednym z celów strategicznych SKOK-ów jest zwiększanie bazy członkowskiej. Trudność polega zatem nie tylko na pozyskaniu nowych klientów, ale także na utrzymaniu tych, którzy są członkami kas i tworzą ich potencjał. Osoby objęte badaniem odpowiadały więc na pytanie, czy w przyszłości będą nadal korzystać z usług Kasy Stefczyka. Wyniki uzyskanych odpowiedzi przedstawiono na rys. 5.

Rysunek 5. Korzystanie z usług Kasy Stefczyka w przyszłości

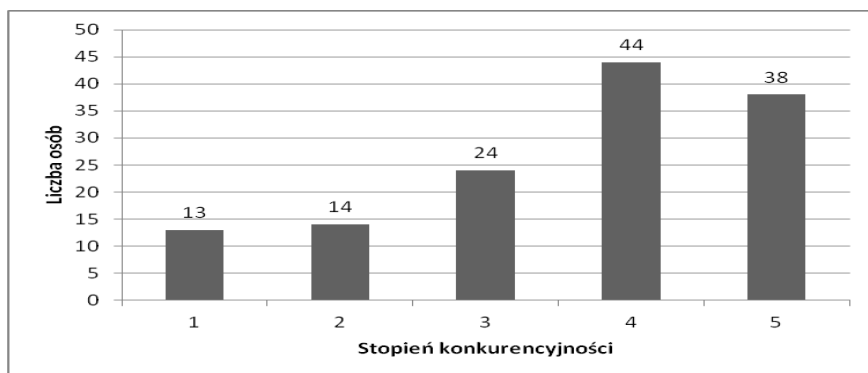

Źródło: opracowanie na podstawie: M. Goj, *op. cit.*, s. 62–72.

114 osób (86% ankietowanych) zadeklarowało, że w przyszłości będą dalej korzystać z usług SKOK, 15 osób nie ma pewności w tym zakresie, a 4 raczej nie będą korzystały.

Konkurencyjność oferty Kasy Stefczyka w porównaniu z ofertą banków

Kasa Stefczyka na koniec 2010 roku była jedną z 59 spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i posiadała w całym kraju prawie 390 placówek. Dla porównania należy dodać, że liczba banków spółdzielczych w tym czasie wynosiła 576, natomiast banków komercyjnych – 70¹². Oznacza to, że jest to marka rozpowszechniona i najprawdopodobniej rozpoznawalna. W przeprowadzonym badaniu zapytano respondentów o to, czy uważają, że spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe są konkurencją dla banków. Najwięcej osób udzieliło odpowiedzi twierdzącej – „zdecydowanie tak” (57 odpowiedzi), 10 osób odpowiedziało „tak”. Wśród osób niemających zdania na ten temat znalazło się 20 respondentów. Kasa Stefczyka raczej nie stanowi konkurencji dla banków, stwierdziło 12 osób, a czworo ankietowanych zdecydowanie nie zgodziło się z tym, że mogłaby konkurować z bankami. Ankietowani oceniali także stopień konkurencyjności oferty Kasy Stefczyka w pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało „nie jest konkurencyjna”, a 5 – „zdecydowanie konkurencyjna”. Wyniki przedstawiono na rys. 6.

Rysunek 6. Stopień konkurencyjności usług Kasy Stefczyka w stosunku do oferty bankowej

Źródło: opracowanie na podstawie: M. Goj, *op. cit.*, s. 62–72.

Przeważająca większość badanych uważa, że oferta Kasy Stefczyka jest zdecydowanie konkurencyjna wobec oferty bankowej – 82 osoby. Co ciekawe jednak, chociaż zdecydowana większość ankietowanych uważa ofertę kasy za konkurencyjną w stosunku do oferty banków, to zaledwie 24 osoby potrafiły wskazać różnice w działalności tych podmiotów. Wśród wielu zadowolonych klientów znajdują się osoby nieodróżniające spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych od banków.

Podsumowanie

Kasy spółdzielcze początkowo rozwijały się wyłącznie w zakładach pracy. W połowie lat dziewięćdziesiątych rozszerzono ich działalność poprzez wprowadzenie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Chociaż początki ich działalności były skromne, to ówczesne zmiany gospodarcze, polityczne i społeczne zadecydowały o ich rozwoju. Oferują usługi substytucyjne w stosunku do pozostałych instytucji finansowych. Badania ankietowe przeprowadzone wśród członków Kasy Stefczyka w wybranych oddziałach woj. warmińsko-mazurskiego potwierdziły pozytywny wizerunek tych instytucji finansowych. Podstawowym powodem korzystania z usług Kasy Stefczyka jest profesjonalna obsługa i doradztwo oraz atrakcyjna oferta usług finansowych. Klienci deklaruwali, że są dobrze poinformowani o obowiązującej ofercie produktowej, usługi spełniają ich oczekiwania i są skłonni polecać kasę innym osobom. Jest to zjawisko tym bardziej pozytywne, zważywszy na fakt, że korzystanie z usług SKOK-ów wiąże się z kosztami przystąpienia do kas. W opinii badanej grupy oferta Kasy Stefczyka jest konkurencyjna wobec oferty banków. Nie potwierdzają tego jednak dane dotyczące rozwoju rynku finansowego w Polsce. Pomimo ciągłego intensywnego rozwoju – na koniec 2010 roku funkcjonowało 59 kas posiadających 1792 oddziały i zrzeszających 2,2 mln członków – nie stanowią one konkurencji dla sektora bankowego. Aktywa kas stanowiły zaledwie 1% aktywów banków komercyjnych i 14,6% aktywów sektora bankowości spółdzielczej w Polsce¹³. Uzupełniają się jednak z bankami pod względem lokalizacji punktów obsługi klienta. SKOK-i charakteryzują

się dobrze rozwiniętą siecią placówek zlokalizowanych głównie w małych miastach i obszarach wiejskich, na których dostępność banków komercyjnych jest ograniczona.

BIBLIOGRAFIA

- Bryx M. 2002.** *Finansowanie inwestycji mieszkaniowych*, Poltext, Warszawa.
- Doskocz M. 2006.** *Raiffeisen, Stefczyk, Kampelik*, SKEF, Warszawa.
- Durjasz E. 2009.** *Świat docenił polskie SKOK-i*, „Gazeta Bankowa”, nr 31.
- Goj M. 2010.** *Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe i ich miejsce w polskim systemie finansowym*, praca magisterska, mps, UWM, Olsztyn.
- Golec M. 2004.** *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe na rynku usług finansowych w Polsce*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu, Poznań.
- Gostomski E. 2009.** *Spółdzielcze wartości*, „Gazeta Bankowa”, nr 16.
- Makosz A. 2008.** *SKOK-i jak banki*, „Gazeta Prawna”, nr 84.
- Nowak S. 2010.** *Metodologia badań społecznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- NBP 2010.** *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2008 r.*, Warszawa.
- NBP 2012.** *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2010 r.*, Warszawa.

Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r., Nr 1, poz. 2 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.)

www.skok.pl/ 20.04.2010 r.

www.skokstefczyka.pl/ 20.04 2010 r.

STRESZCZENIE

W pracy podjęta została tematyka funkcjonowania spółdzielczych podmiotów finansowych mających na świecie i w Polsce długoletnią historię. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe są instytucjami świadczącymi usługi podobne do bankowych, tworząc razem z nimi system finansowy. Idea działalności SKOK-ów jest odmienna i wywodzi się z zasad wzajemnej pomocy i solidaryzmu. Odmiennie są również przepisy prawa regulujące funkcjonowanie tych podmiotów. Z przeprowadzonych badań opinii członków wybranych oddziałów Kasy Stefczyka w woj. warmińsko-mazurskim wynika, że jest to instytucja rozpoznawalna, ciesząca się zaufaniem i w pewnym zakresie konkurencyjna wobec banków.

SŁOWA KLUCZOWE: spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, spółdzielnia finansowa

SUMMARY

The paper deals with the question of cooperative credit unions, financial institutions which have a long history in the world and in Poland. Cooperative savings and credit unions provide services similar to the ones offered by banks, together with which they

constitute the financial system. Unlike banks, however, cooperative credit unions originate from different concepts, including mutuality and solidarity. Likewise, the legal regulations which govern CUs are different. The present survey conducted among members of Stefczyk Credit Union branches in the Province of Warmia and Mazury has shown that the Credit Union is a familiar institution, seen as trustworthy and competitive with banks.

KEYWORDS: cooperative savings and credit unions, financial cooperative